

Οδηγός

πνευματικής ιδιοκτησίας για δασκάλους

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

HELLENIC
COPYRIGHT
ORGANIZATION
MINISTRY OF CULTURE & SPORTS

Εισαγωγή

Ο παρών Οδηγός αποτελεί μέρος των εκπαιδευτικών δράσεων του Οργανισμού Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ). Ο συγκεκριμένος Οδηγός απευθύνεται στους δασκάλους με σκοπό να διευρύνει τον κύκλο των γνώσεών τους γύρω από το δίκαιο πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, να τους βοηθήσει να εμβαθύνουν στις βασικές του έννοιες και να τους καταστήσει έτσι κοινωνούς και μεταλαμπαδευτές του σεβασμού στην πνευματική ιδιοκτησία, καθώς αποτελούν καθοριστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση της παιδαγωγικής αντίληψης των νέων γενιών.

Στον Οδηγό αυτόν αναλύονται οι βασικές έννοιες του δικαίου πνευματικής ιδιοκτησίας σύμφωνα με τον ν. 2121/1993, ο οποίος αποτελεί το εθνικό μας νομικό πλαίσιο σε συμφωνία με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις διεθνείς συνθήκες.

Επίσης, με τη μορφή ερωταπαντήσεων επιδιώκεται η κατανόηση της εφαρμογής του δικαίου στην πράξη, δηλαδή των τρόπων με τους οποίους μπορούν να χρησιμοποιηθούν έργα τρίτων αλλά και των δικών σας ως εκπαιδευτικών και των ίδιων των μαθητών στο φυσικό αλλά και στο ψηφιακό περιβάλλον.

Η πνευματική ιδιοκτησία αποτελεί το μόνο μέσο ανταμοιβής των δημιουργών και δικαιούχων γενικότερα, προκειμένου να έχουν τη δυνατότητα να συνεχίζουν να δημιουργούν «χτίζοντας» με τον τρόπο αυτόν τον εθνικό και συλλογικό μας πολιτισμό και την κληρονομιά του αύριο για τις επόμενες γενιές.

Ο ΟΠΙ, ως η αρμόδια εθνική αρχή, μεριμνά για όλα τα ζητήματα που εμπíπτουν στο πεδίο του δικαίου πνευματικής

ιδιοκτησίας και συγγενικών δικαιωμάτων, μεταξύ των οποίων και η προαγωγή του σεβασμού σε αυτό και στους δημιουργούς του μέσω της προώθησης της νόμιμης χρήσης αλλά και με διάφορους άλλους τρόπους, όπως οι εκπαιδευτικές του δραστηριότητες στις οποίες εντάσσεται και ο Οδηγός που κρατάτε στα χέρια σας. Εσείς, ως δάσκαλοι, μπορείτε να εμφυσήσετε στους μαθητές την κατανόηση αλλά και την αγάπη στην πνευματική δημιουργία.

Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας
Απρίλιος 2023

Ο Ορφέας, το πολυτάλαντο χταπόδι, είναι ο πρωταγωνιστής μας.

Λίγα λόγια για τον Οργανισμό Πνευματικής Ιδιοκτησίας (ΟΠΙ)

Ο ΟΠΙ είναι ο αρμόδιος φορέας για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας και τα συγγενικά δικαιώματα στην Ελλάδα. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και αποτελεί εποπτευόμενο φορέα του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Στις αρμοδιότητές του περιλαμβάνεται η μέριμνα για την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας (ν. 2121/1993 και ν. 4481/2017 - διαθέσιμοι στο ori.gr), νομοπαρασκευαστική εργασία στα σχετικά θέματα, η εποπτεία της σύννομης λειτουργίας των φορέων συλλογικής διαχείρισης της χώρας μας, η εκπροσώπηση της Ελλάδας σε όλους τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς και τα Όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η ενημέρωση του κοινού, η διοργάνωση επιστημονικών εκδηλώσεων και συνεδρίων και η διεξαγωγή εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Επίσης, συνεπικουρεί σε νομικό, τεχνικό και διοικητικό επίπεδο το έργο της Επιτροπής για τη Γνωστοποίηση Διαδιακτυακών Προσβολών Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων (ΕΔΠΠΙ).

Τί είναι η διανοητική ιδιοκτησία και τί η πνευματική ιδιοκτησία;

Η διανοητική ιδιοκτησία περιλαμβάνει αφενός τη βιομηχανική ιδιοκτησία (εφευρέσεις, εμπορικά σήματα, βιομηχανικά σχέδια κ.ά.) και αφετέρου την πνευματική

ιδιοκτησία, η οποία περιλαμβάνει τα πνευματικά και τα συγγενικά δικαιώματα.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ;

Ο όρος διανοητική ιδιοκτησία αναφέρεται σε όλα τα δημιουργήματα του ανθρώπινου πνεύματος. Η διανοητική ιδιοκτησία περιλαμβάνει τα παρακάτω:

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

1. Εμπορικά σήματα
2. Διπλώματα ευρεσιτεχνίας
3. Βιομηχανικά σχέδια ή

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

1. Δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας
2. Συγγενικά δικαιώματα

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ;

Πνευματική ιδιοκτησία είναι το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός έργου του πνεύματος πάνω σε αυτό, δηλαδή το δικαίωμα που του δίνει τη δυνατότητα να ελέγχει τη χρήση του έργου του.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΣΥΓΓΕΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ;

Τα συγγενικά δικαιώματα είναι δικαιώματα που δίνουν προστασία στα πρόσωπα εκείνα (φυσικά ή νομικά), που συνεισφέρουν στην εμπορική παραγωγή, στην ερμηνεία, στην εκτέλεση και διάθεση των έργων είτε παρουσιάζοντάς τα στο κοινό είτε επενδύοντας οικονομικά στην εκμετάλλευση και διάδοσή τους.

[μάθετε περισσότερα στο](#)

opi.gr

Πνευματικό δικαίωμα είναι το δικαίωμα που έχει ο δημιουργός ενός πνευματικού έργου πάνω σε αυτό, ενώ το **συγγενικό δικαίωμα** είναι το δικαίωμα που αναγνωρίζει ο νόμος στους ερμηνευτές και εκτελεστές καλλιτέχνες (ηθοποιούς, τραγουδιστές, μουσικούς) σε σχέση με την ερμηνεία τους αλλά και σε εκείνους που μεσολαβούν για να κάνουν τα έργα προσιτά στο κοινό (π.χ. εκδότες, παραγωγοί ηχογραφήμάτων, ραδιοτηλεοπτικοί οργανισμοί).

Γιατί πρέπει να προστατεύεται η πνευματική ιδιοκτησία;

Το πνευματικό δικαίωμα αποτελεί συνταγματικώς προστατευόμενο, αναφαίρετο ανθρώπινο δικαίωμα, όπως το δικαίωμα στην έκφραση. Ιδιαίτερα στη σχολική κοινότητα είναι πολύ σημαντικό να αντιληφθούν τα παιδιά ότι η πνευματική ιδιοκτησία είναι πολύ σημαντική για την ανθρώπινη δημιουργικότητα, γιατί εξασφαλίζει την επιβίωση των δημιουργών και τους δίνει κίνητρα για περαιτέρω δημιουργία.

Επίσης, προσφέρει αναγνώριση και σεβασμό στους δημιουργούς και τους δικαιούχους συγγενικών δικαιωμάτων. Η πνευματική ιδιοκτησία τους παρέχει τα μέσα, τον τρόπο και τα εργαλεία, σε εξισορρόπηση με τα συμφέροντα τρίτων, όπως οι εκπαιδευτικοί ή οι ερευνητές, να αξιοποιήσουν τα έργα τους χωρίς εξαρτήσεις από τρίτους, δηλαδή να είναι σε θέση να προβούν στην οικονομική τους εκμετάλλευση με σκοπό

την ανταμοιβή που δικαιούνται για τη χρήση τους.

Αυτό συντελεί τελικά στην ίδια τη δημιουργία, στην ενίσχυση της δημιουργικής έκφρασης και στην απόλαυση περισσότερων πολιτιστικών αγαθών σε όλο τον κόσμο. Η πνευματική ιδιοκτησία συμβάλλει, επίσης, σημαντικά όχι μόνο στην ανάπτυξη της τέχνης και του πολιτισμού αλλά και στην ενίσχυση της οικονομίας.

Τί είναι έργο σύμφωνα με την πνευματική ιδιοκτησία;

Οτιδήποτε δημιουργεί κανείς χρησιμοποιώντας το πνεύμα του και πιο συγκεκριμένα κάθε πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα λόγου, τέχνης ή επιστήμης, που εκφράζεται με οποιαδήποτε μορφή, συνιστά έργο κατά την πνευματική ιδιοκτησία.

◇ Έργα θεωρούνται ιδίως τα γραπτά (μυθιστορήματα, χρονογραφήματα, ποιήματα, παραμύθια, σενάρια, σίχοι τραγουδιών, επιστημονικά συγγράμματα κ.ά.) ή προφορικά κείμενα (π.χ. διαλέξεις), αλλά και οι εκδόσεις τύπου για ψηφιακές χρήσεις, οι μουσικές συνθέσεις, τα θεατρικά έργα, οι χορογραφίες, τα οπτικοακουστικά έργα (ταινίες, ντοκιμαντέρ, βιντεοκλίπ, κινούμενα σχέδια κ.ά.), τα έργα των εικαστικών αλλά και των εφαρμοσμένων τεχνών (πίνακες ζωγραφικής, γλυπτά, χαρακτηριστικά, εικονογραφήσεις, σχέδια κοσμημάτων και επίπλων, κούκλες, κ.ά.), τα αρχιτεκτονικά έργα και οι

φωτογραφίες. Επίσης, οι μεταφράσεις, οι διασκευές και οι συλλογές έργων ή απλών γεγονότων και στοιχείων, όπως οι εγκυκλοπαίδειες, οι ανθολογίες κ.ά. Έργα θεωρούνται και οι βάσεις δεδομένων και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθώς και τα ψηφιακά αρχεία σχεδιασμού με τη βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή (Computer Aided Design File - C.A.D. File), εφόσον περιλαμβάνουν πηγαίο κώδικα.

Βασική και μόνη προϋπόθεση για τη προστασία ενός έργου είναι η πρωτοτυπία του. Η έννοια της πρωτοτυπίας δεν ορίζεται στον νόμο αλλά κρίνεται από τον δικαστή ανά περίπτωση, εφόσον προκύψει διαφορά. Πρωτότυπο είναι ένα έργο όταν αποτελεί αποτέλεσμα της προσωπικής πνευματικής εργασίας του δημιουργικού του, η οποία πρέπει να προκύπτει από ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές και να φέρει το προσωπικό του «άγγιγμα».

Προσοχή: Βασική αρχή είναι ότι οι ιδέες δεν προστατεύονται. Δεν θα προστατευθεί η ιδέα που έχω να ανεβάσω μια παράσταση με τους μαθητές μου στο πλαίσιο μίας σχολικής γιορτής ούτε η ιδέα μου να γράψω

ένα ποίημα βασιζόμενη στις 4 εποχές του χρόνου. Όταν όμως η ιδέα μου αποκτήσει συγκεκριμένη μορφή, και μάλιστα πρωτότυπη, και δημιουργήσω το θεατρικό έργο ή γράψω το ποίημα, το έργο που θα προκύψει, προστατεύεται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας.

Τί δεν προστατεύεται;

Εκτός από τις ιδέες, δεν προστατεύονται, επίσης, οι μαθηματικοί τύποι, οι διαδικασίες και οι μέθοδοι, διότι συγγενεύουν περισσότερο με τις ιδέες παρά με τα έργα, και συνεπώς η απαγόρευση χρήσης τους δεν θα επέτρεπε την εξέλιξη και την πρόοδο. Ακόμη δεν προστατεύονται από την πνευματική ιδιοκτησία οι πληροφορίες που δεν περιλαμβάνουν καμιά πρωτοτυπία, τα απλά γεγονότα και στοιχεία, οι ειδήσεις, οι εκφράσεις της λαϊκής παράδοσης (πχ. τα παραδοσιακά ποιήματα, τα γνωμικά, οι παροιμίες, οι παραδοσιακοί χοροί), αλλά και τα νομοθετικά, διοικητικά και δικαστικά κείμενα (π.χ. αποφάσεις δικαστηρίων).

Ποιος προστατεύεται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας;

Ο δημιουργός. Το φυσικό δηλαδή πρόσωπο που έχει δημιουργήσει το έργο. Τις περισσότερες φορές είναι εύκολο να αναγνωρισθεί ο δημιουργός, καθώς αναφέρεται το όνομά του στο ίδιο το έργο, όπως για παράδειγμα στο εξώφυλλο του βιβλίου αναφέρεται ο συγγραφέας του ή ένας ζωγράφος που υπογράφει τον πίνακα που δημιούργησε.

Κάποιες φορές το έργο είναι αντικείμενο συλλογικής προσπάθειας, όπως όταν ο δάσκαλος βάζει μια ομάδα μαθητών να δημιουργήσουν από κοινού μια ζωγραφιά ή να συνεργαστούν, ώστε να φτιάξουν μια χορογραφία. Στην περίπτωση αυτή όλοι θεωρούνται συνδημιουργοί, δηλαδή δημιουργοί του έργου με - κατά κανόνα - ίσο μερίδιο στην εκμετάλλευσή του.

Τί περιλαμβάνει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας;

Το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνει το περιουσιακό και το ηθικό δικαίωμα.

Το περιουσιακό δικαίωμα δίνει στον δημιουργό τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί οικονομικά το έργο του, όπως, για παράδειγμα, να το αναπαράγει, να το θέσει σε κυκλοφορία, να το μεταφράσει ή και να το «ανεβάσει» στο διαδίκτυο.

Το ηθικό δικαίωμα απορρέει από την προσωπική σχέση του δημιουργού με το έργο του. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα του δημιουργού να δημοσιεύει το έργο του, όταν και όπως αυτός κρίνει, να αναγνωρίζεται ως ο δημιουργός του και να μην ανέχεται παρέμβαση ή τροποποίηση σε αυτό.

Πρέπει πάντα να ζητάω την άδεια των δικαιούχων;

Ο κανόνας είναι ότι δεν μπορώ να χρησιμοποιήσω έργο τρίτου χωρίς την άδειά του, εκτός και αν η χρήση στην οποία σκοπεύω να προβώ καλύπτεται από κάποια εξαίρεση ή περιορισμό που προβλέπει ο νόμος. Οι εξαιρέσεις και περιορισμοί έχουν τεθεί για χάρη του δημοσίου συμφέροντος και για την εξυπηρέτηση βασικών θεμελιωδών δικαιωμάτων με σκοπό την εξισορρόπησή τους.

Έτσι επιτρέπεται, για παράδειγμα, υπό προϋποθέσεις η ελεύθερη αναπαραγωγή έργων σε εκπαιδευτικά βιβλία, η χρήση τους στη διδασκαλία ή σε εξετάσεις, καθώς και η παράθεση σύντομων αποσπασμάτων για την υποστήριξη της γνώμης μας ή για άσκηση κριτικής, η χρήση για λόγους ενημέρωσης, για ιδιωτική χρήση, κ.ο.κ..

Πόσο διαρκεί το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας;

Η πνευματική ιδιοκτησία δεν διαρκεί για πάντα. Τι σημαίνει αυτό; Διαρκεί από τη στιγμή που θα δημιουργηθεί το έργο, καθόλη τη διάρκεια της ζωής του δημιουργού του και για 70 χρόνια μετά τον θάνατό του.

Παράδειγμα: Εάν κάποιος γράψει ένα βιβλίο όταν είναι 19 χρονών το έτος 1950 και πεθάνει όταν είναι 79 χρονών το έτος 2010, η πνευματική ιδιοκτησία διαρκεί για περαιτέρω 70 χρόνια από τον θάνατό του, δηλαδή μέχρι το 2081 (τα 70 χρόνια υπολογίζονται από την πρώτη Ιανουαρίου του έτους που έπεται του θανάτου, δηλαδή στη συγκεκριμένη περίπτωση από την 1.1.2011). Μετά τον θάνατο του δημιουργού, το δικαίωμα ασκείται από τους κληρονόμους του.

Και τί συμβαίνει μετά; Μπορώ να χρησιμοποιήσω ελεύθερα το έργο του δημιουργού;

Ναι. Όταν λήξει η διάρκεια προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας, τότε μπορεί να γίνει χρήση του έργου ελεύθερα, χωρίς να χρειάζεται, δηλαδή η προηγούμενη άδεια του δημιουργού.

Ωστόσο, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το ηθικό δικαίωμα είναι ανεξάρτητο από το περιουσιακό, δεν μεταβιβάζεται εν ζωή και παραμένει πάντοτε στον δημιουργό, ακόμη και αν το περιουσιακό δικαίωμα έχει λήξει ή έχει

μεταβιβαστεί εν όλω ή εν μέρει.

Συγκεκριμένα, το δικαίωμα της πατρότητας (αναφορά του ονόματος του δημιουργού) και το δικαίωμα της ακεραιότητας του έργου, τα οποία περιλαμβάνονται στο ηθικό δικαίωμα, δεν έχουν χρονικό περιορισμό.

Τί ισχύει στο χώρο του διαδικτύου;

Όλοι πλέον γνωρίζουμε τον τρόπο με τον οποίον λειτουργεί το διαδίκτυο, καθώς και τα μέσα με τα οποία έχουμε πρόσβαση σε αυτό.

Ένα πνευματικό έργο (π.χ. μουσική, φωτογραφία, λογοτεχνικό κείμενο) που βρίσκεται αναρτημένο και διαθέσιμο στο διαδίκτυο δεν παύει να προστατεύεται από την πνευματική ιδιοκτησία και δεν πρέπει να θεωρείται ότι μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα. Έτσι, δεν επιτρέπεται να «κατεβάζουμε» μουσική ή να χρησιμοποιήσουμε τμήματα από γραπτά κείμενα ή και ολόκληρα έργα του λόγου και φωτογραφίες (ενδεικτικά), που βρίσκονται στο διαδίκτυο, εκτός εάν προβλέπεται ρητά (ελέγχουμε τους Όρους Χρήσης κάθε ιστοσελίδας) ότι ο δημιουργός τους επιτρέπει την περαιτέρω χρήση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί η χρήση ενός έργου στο ψηφιακό περιβάλλον να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής κάποιας από τις εξαιρέσεις που προβλέπει ο νόμος. Αλλά αυτό κρίνεται ανά περίπτωση και πρέπει να θυμόμαστε ότι οι εξαιρέσεις εφαρμόζονται όταν συντρέχουν

σωρευτικά οι οριζόμενες ανά περίπτωση προϋποθέσεις.

Αντικείμενο προστασίας, εφόσον πληρούν το κριτήριο της πρωτοτυπίας μπορούν να είναι και άρθρα εφημερίδων που δημοσιεύονται στο διαδίκτυο, φωτογραφίες και γραφικά σχέδια, ανεξάρτητα από το εάν συνίστανται σε ψηφιακή επεξεργασία. Θα πρέπει, βέβαια, πάντοτε το δημιουργικό αποτέλεσμα να προκύπτει από τον δημιουργό. Για τον λόγο αυτόν δεν θα πρέπει να υφίσταται σύγχυση με τα έργα που δημιουργούνται μέσω τεχνητής νοημοσύνης - ζήτημα, το οποίο δεν έχει ακόμα επιλυθεί και αποτελεί στις μέρες μας αντικείμενο έντονων συζητήσεων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και παγκοσμίως.

Και οι ιστοσελίδες μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας είτε ως προς εκείνα τα τμήματα ή σημεία τους που αρουσιάζουν πρωτοτυπία και μπορούν να χαρακτηρισθούν ως έργα είτε συνολικά ως βάση δεδομένων, εφόσον η διάρθρωσή τους είναι

πρωτότυπη. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα η/υ που μας βοηθάει να περιηγηθούμε σε μία ιστοσελίδα μπορεί να προστατεύεται. Προστατεύονται, επίσης, τα κείμενα που περιέχονται σε αυτήν, ο σχεδιασμός τους, τα γραφιστικά σχέδια, οι φωτογραφίες, η μουσική επένδυση και οτιδήποτε άλλο, εφόσον αποτελεί πρωτότυπο πνευματικό δημιούργημα.

Μπορούν να προστατευθούν, επίσης, τα ηλεκτρονικά παιχνίδια (video games) και τα έργα εικονικής πραγματικότητας.

Επομένως: Το δημιουργικό περιεχόμενο που βρίσκεται αναρτημένο και μπορούμε εύκολα να εντοπίσουμε στο διαδίκτυο δεν σημαίνει ότι είναι ελεύθερο να το χρησιμοποιήσουμε. Για τον λόγο αυτόν επιλέγουμε νόμιμες πηγές, όπως συγκεντρωτικά μπορείτε να βρείτε διαθέσιμες στην ειδική πύλη που δημιούργησε ο ΟΠΙ, το enjoylegal.gr, ελέγχουμε τους Όρους Χρήσης των ιστοσελίδων που επισκεπτόμαστε ή/και αναζητούμε περιεχόμενο που συνοδεύεται από την ένδειξη ότι έχει καταστεί κοινό κτήμα (public domain) έχει λήξει δηλαδή η διάρκεια προστασίας του ή παρέχεται ελεύθερα στο κοινό με κάποιου είδους άδεια.

The logo for 'enjoylegal' features the word 'enjoy' in a blue, rounded, lowercase font, followed by 'legal' in a dark grey, lowercase font. A blue play button icon is integrated into the letter 'o' of 'enjoy'.

Η ευχέρεια διάδοσης των έργων μέσω του διαδικτύου μπορεί να οδηγήσει και στην προσβολή αυτών μέσω της

παράνομης χρήσης και τροποποίησής τους. Το φαινόμενο αυτό της πειρατείας αποτελεί εθνικό, ενωσιακό και παγκόσμιο ζήτημα, η επίλυση του οποίου επιδιώκεται συνεχώς, καθώς όχι μόνο αποστερεί από τους δικαιούχους τα έσοδα που δικαιούνται, προκαλώντας τους οικονομικές απώλειες αλλά προκαλεί την ίδια ζημία και στα έσοδα του κράτους, ενώ απειλεί και τους ίδιους τους χρήστες, καθώς τους εκθέτει σε παράνομο και συχνά κακόβουλο περιεχόμενο.

Συνήθη ερωτήματα

Θέλω να χρησιμοποιήσω ένα έργο από το διαδίκτυο, να το τροποποιήσω και να το ενσωματώσω σε δικό μου έργο. Θεωρείται τότε το έργο μου πρωτότυπο;

Εάν γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι το συγκεκριμένο έργο δεν προστατεύεται γιατί, για παράδειγμα, έχει παρέλθει η διάρκεια προστασίας του (δηλαδή 70 χρόνια από τον θάνατο του δημιουργού του έργου), τότε μπορούμε να το τροποποιήσουμε και να το ενσωματώσουμε στο δικό μας έργο χωρίς προηγούμενη άδεια.

Εάν δεν είμαστε σίγουροι, τότε μπορούμε να ζητήσουμε τη σχετική άδεια του δημιουργού/δικαιούχου.

Το εάν το έργο είναι πρωτότυπο συνιστά ζήτημα πραγματικό, που κρίνεται κατά περίπτωση. Δηλαδή δεν μπορεί κανείς να πει εξ ορισμού ότι κάθε παράγωγο έργο που προκύπτει από αυτήν την ενσωμάτωση ή τροποποίηση είναι ή δεν είναι πρωτότυπο. Καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν η ποιότητα και

η ποσότητα των τροποποιήσεων/αλλαγών που θα επέλθουν στο αρχικό έργο, καθώς και οι προσθήκες που θα γίνουν σε αυτό. Εξάλλου η προστασία ενός έργου δεν αφορά μόνο στο σύνολό του αλλά και στα επί μέρους σημεία του, εφόσον αυτά είναι πρωτότυπα.

Αρχικός δικαιούχος είναι πάντοτε ο δημιουργός του έργου. Μετέπειτα δικαιούχος είναι το πρόσωπο, στο οποίο ο δημιουργός έχει μεταβιβάσει το περιουσιακό του δικαίωμα (εν λόγω ή εν μέρει – ορισμένες δηλαδή εξουσίες του) ή έχει δώσει σχετική άδεια εκμετάλλευσης. (μέσα σε γραφιστικό).

Ποιες μπορεί να είναι οι κυρώσεις από το «κατέβασμα» μουσικής ή ταινιών από το διαδίκτυο;

Οποιαδήποτε χρήση ενός έργου χωρίς προηγούμενη άδεια είναι παράνομη, εκτός και αν υφίσταται μία εκ των παραπάνω περιπτώσεων (λήξη διάρκειας προστασίας, ελεύθερη διάθεση, ελεύθερη χρήση υπό όρους). Ως εκ τούτου, η καταφόρτωση («κατέβασμα») μουσικών ή οπτικοακουστικών έργων, καθώς και οποιαδήποτε άλλη χρήση, όπως η ιδιαίτερως συνηθισμένη πλέον μετάδοση συνεχούς ροής (streaming) αποτελεί προσβολή του δικαιώματος του δημιουργού. Η πνευματική ιδιοκτησία και τα συγγενικά δικαιώματα προστατεύονται με ένα ισχυρό πλέγμα αστικών, ποινικών και διοικητικών κυρώσεων, αλλά και με προσωρινά (ασφαλιστικά) μέτρα, ενώ υφίσταται ειδική διαδικασία για τις προσβολές που λαμβάνουν χώρα στο διαδίκτυο, η οποία λαμβάνει χώρα ενώπιον της Επιτροπής για τη Γνωστοποίηση Διαδικτυακής Προσβολής Δικαιωμάτων Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων (ΕΔΠΠΙ). Περισσότερες πληροφορίες για την ΕΔΠΠΙ μπορείτε να βρείτε στο opi.gr στην κατηγορία ΕΔΠΠΙ.

Για να καταλάβει κανείς την αξία και τον ρόλο της πνευματικής ιδιοκτησίας βοηθάει να βάλει τον εαυτό του στη θέση του δημιουργού ή γενικότερα του καλλιτέχνη.

Σκεφτείτε πως εάν ποτέ θελήσει ένας μαθητής σας να γίνει συγγραφέας, ζωγράφος, ερμηνευτής, ηθοποιός ή μουσικός, δεν θα μπορέσει να επιβιώσει ως τέτοιος, εάν δεν αμοιβεται για το έργο και τη συμβολή που δημιουργεί. Η αμοιβή αυτή συνίσταται στο πνευματικό του ή το συγγενικό του δικαίωμα, δηλαδή στο δικαίωμα που έχει από τον νόμο να επιτρέψει ή να απαγορεύει τη χρήση των έργων του ή άλλων αντικειμένων προστασίας. Στην περίπτωση που την επιτρέψει θα πρέπει να λάβει την αμοιβή που θα ορισθεί ανά περίπτωση. Εάν δεν την επιτρέψει και παρόλα αυτά πραγματοποιηθεί η πράξη θα πρέπει να είναι σε θέση να στραφεί κατά του προσβολέα και να ζητήσει την αποζημίωσή του, όπως όλοι μας για κάθε ζημία ή βλάβη που τυχόν υποστούμε.

Μπορώ να προβάλλω βίντεο που είναι αναρτημένα στο διαδίκτυο στην τάξη χωρίς πρόβλημα ή σε μια τέτοια περίπτωση προσβάλω τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων;

Το ένα της σκέλος αφορά στην έντυπη αναπαραγωγή - μόνο εντός του φυσικού περιβάλλοντος της τάξης - άρθρων νομίμως δημοσιευμένων σε εφημερίδα ή σε περιοδικό, σύντομων αποσπασμάτων έργου ή τμημάτων σύντομου έργου ή έργου των εικαστικών τεχνών, τα οποία θα πρέπει να έχουν νομίμως δημοσιευθεί. Η χρήση αυτή θα πρέπει να γίνει αποκλειστικά για τη διδασκαλία ή τις εξετάσεις σε εκπαιδευτικό ίδρυμα, στο μέτρο που δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό, είναι σύμφωνη με τα χρηστά ήθη και δεν εμποδίζει την κανονική εκμετάλλευση. Δηλαδή, δεν επιτρέπεται να φωτοτυπηθεί ολόκληρο το βιβλίο ενός συγγραφέα και να

διαμοιραστεί στους μαθητές στο πλαίσιο διδασκαλίας του μαθήματος της λογοτεχνίας.

Για το ψηφιακό περιβάλλον θεσπίστηκε πρόσφατα νέα ειδική εξαίρεση για τη διδασκαλία, σύμφωνα με την οποία επιτρέπεται χωρίς άδεια και η ψηφιακή χρήση έργων χάριν μόνο παραδείγματος, η οποία ισχύει και για τις εξετάσεις.

Θα πρέπει εδώ, μεταξύ άλλων, η χρήση να λάβει χώρα στις εγκαταστάσεις του εκπαιδευτικού ιδρύματος ή σε άλλους χώρους ή σε ασφαλές ηλεκτρονικό περιβάλλον και να μην υπερβαίνει το 5% της συνολικής έκτασης του έργου ή το ένα νομίμως δημοσιευμένο άρθρο σε εφημερίδα ή περιοδικό ή ένα ποίημα ή ένα έργο των εικαστικών τεχνών, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφικών έργων και να συνοδεύεται από αναφορά της πηγής, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού και του εκδότη, εκτός εάν αυτό είναι αδύνατο (άρθρο 21 ν. 2121/1993).

Μπορώ/Πρέπει να κατοχυρώσω τα πνευματικά μου δικαιώματα σε ένα έργο που έχω δημιουργήσει;

Στο δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας δεν υφίσταται η έννοια της κατοχύρωσης, όπως για παράδειγμα στο δίκαιο της βιομηχανικής ιδιοκτησίας όπου το δικαίωμα, για παράδειγμα, επί μίας ευρεσιτεχνίας, δεν αποκτάται εάν δεν κατοχυρωθεί.

Αντίθετα, τα δικαιώματα που απορρέουν από το δίκαιο της πνευματικής ιδιοκτησίας υφίστανται από τη στιγμή που δημιουργείται το έργο και αποκτά μία συγκεκριμένη μορφή.

Δεν απαιτείται, συνεπώς, καμιά τυπική διαδικασία εκ μέρους του δημιουργού για την προστασία των έργων του, δεν παρεμβαίνει καμία αρχή και δεν απαιτείται καμία διατύπωση. Ισχύει με βάση και το διεθνές δίκαιο η αρχή της αυτόματης προστασίας.

Για την ενίσχυση του αισθήματος ασφάλειας των δημιουργών, μολονότι είναι αυτομάτως και εκ του νόμου διασφαλισμένοι, έχουν καθιερωθεί στην πράξη ορισμένες πρακτικές. Σκοπός όλων των πρακτικών (ως μαχητών πάντοτε τεκμηρίων, δηλαδή επιδέχονται ανταπόδειξης) είναι η απόκτηση βεβαίας χρονολογίας, ότι δηλαδή το έργο δημιουργήθηκε σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.

Πρωτη πρακτική είναι η κατάθεση του έργου σε συμβολαιογράφο, ο οποίος συντάσσει μία πράξη κατάθεσης για να καταδειχθεί η χρονολογία.

Συνηθίζεται, επίσης, η αποστολή μιας συστημένης επιστολής (συστήνεται η αποστολή δύο συστημένων επιστολών) με αποστολέα και παραλήπτη τον ίδιο τον δημιουργό ή και τυχόν τρίτο πρόσωπο, φύλαξη της απόδειξης (καθότι εκεί αναγράφεται η ημερομηνία) και διατήρηση τής συγκεκριμένης επιστολής, στην οποία θα περιλαμβάνεται το έργο, κλειστής μέχρι - και εφόσον βέβαια - προκύψει κάποια διαφορά αναφορικά με το συγκεκριμένο έργο. Στην περίπτωση αυτή η εν λόγω επιστολή θα ανοιχθεί ενώπιον του δικαστηρίου από δικαστή, ο οποίος θα βεβαιώσει και το περιεχόμενό της.

Η πλέον σύγχρονη είναι η ηλεκτρονική υπηρεσία χρονοσήμανσης του ΟΠΙ, η οποία παρέχεται αποκλειστικά από την ιστοσελίδα timestamp.gr. Πρόκειται για μία φιλική προς κάθε χρήστη – δημιουργό διαδικασία ανεξάρτητα από το είδος του έργου, το οποίο επιθυμεί να «χρονοσημανθεί».

Ακολουθώντας τις οδηγίες που παρέχονται αναλυτικά, ο κάθε δημιουργός μπορεί μέσα σε λίγα λεπτά να αποκτήσει το πιστοποιητικό χρονοσήμανσης του ΟΠΙ αναφορικά με το έργο ή τα έργα που επιθυμεί μέσω του ειδικού προς τον σκοπό αυτόν λογισμικού που έχει αναπτυχθεί.

Ο νόμος προβλέπει και τη δυνατότητα χρήσης τεχνολογικών μέτρων προστασίας των έργων που εμποδίζουν την παράνομη (χωρίς προηγούμενη άδεια) χρήση τους, όπως το υδατογράφημα, καθώς και την απαγόρευση παράκαμψης των πληροφοριών που μπορεί να συνοδεύουν ένα έργο ως προς το καθεστώς χρήσης του.

Μπορώ στο πλαίσιο της γιορτής του σχολείου που εργάζομαι να χρησιμοποιήσω προστατευόμενο έργο χωρίς την άδεια του δημιουργού;

Ο νόμος για την πνευματική ιδιοκτησία ορίζει ότι επιτρέπεται χωρίς την άδεια του δημιουργού και χωρίς αμοιβή η δημόσια παράσταση ή εκτέλεση έργου στο πλαίσιο της δραστηριότητας εκπαιδευτικών ιδρυμάτων από το προσωπικό και τους μαθητές ή σπουδαστές του ιδρύματος, εφόσον το κοινό απαρτίζεται αποκλειστικά από αυτούς ή από τους γονείς των μαθητών ή σπουδαστών ή όσους έχουν την επιμέλεια αυτών ή όσους συνδέονται άμεσα με τις δραστηριότητες του ιδρύματος.

Εφόσον η παράσταση ή εκτέλεση του έργου (θεατρικού, μουσικού ή άλλου) πραγματοποιηθεί από το προσωπικό

του σχολείου και τους μαθητές και το κοινό απαρτίζεται αποκλειστικά από μαθητές ή/και τους γονείς τους, τότε μπορεί να γίνει χρήση του έργου χωρίς προηγούμενη άδεια του δημιουργού (άρθρο 27 ν. 2121/1993).

Ωστόσο, η εν λόγω παράσταση ή η εκτέλεση δεν μπορεί να αναρτηθεί στο διαδίκτυο, στην ιστοσελίδα, για παράδειγμα, του σχολείου, γιατί τότε η εν λόγω χρήση (παρουσίαση στο κοινό μέσω του διαδικτύου) εκφεύγει του σκοπού της εξαίρεσης. Μπορεί πάντοτε να λάβει χώρα έπειτα από την παραχώρηση της σχετικής άδειας.

Το σχολείο που εργαζομαι έχει κανάλι στο YouTube. Εκεί μεταφορτώνω διάφορα βίντεο που βρίσκω ενδιαφέροντα ή και έργα μαθητών μου. Αναφέροντας μόνο την πηγή καλύπτομαι;

Όχι, μόνη η αναφορά της πηγής δεν αίρει σε καμία περίπτωση την υποχρέωση λήψης άδειας. Εφόσον πρόκειται για έργα που προστατεύονται με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας ή/και συγγενικά δικαιώματα, θα πρέπει να ζητηθεί η άδεια των δικαιούχων.

Πέραν αυτού, θα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί όταν μεταφορτώνουμε υλικό σε οποιαδήποτε πλατφόρμα ή και μέσω κοινωνικής δικτύωσης που μπορεί να περιλαμβάνει έργα τρίτων και να διαβάζουμε πολύ προσεκτικά τους Όρους Χρήσης και ειδικότερα την κατηγορία περί πνευματικών δικαιωμάτων, καθώς την ευθύνη τη φέρει ο χρήστης, ο οποίος στην ουσία εγγυάται ότι δεν παραβιάζει δικαιώματα τρίτων προσώπων.

Η προσοχή μας θα πρέπει να στραφεί και στους όρους, με

τους οποίους ανεβάζουμε υλικό που έχουμε δημιουργήσει οι ίδιοι - από μία φωτογραφία μέχρι ένα μουσικό έργο - καθώς συνήθως παραχωρούμε, χωρίς να το γνωρίζουμε, μία παγκόσμια μη αποκλειστική άδεια για τη χρήση του έργου μας ακόμα και για διαφημιστικούς σκοπούς χωρίς αμοιβή.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι πλέον οι πάροχοι επιγραμμικών υπηρεσιών ανταλλαγής περιεχομένου οφείλουν να λαμβάνουν άδεια από τους δικαιούχους για τα έργα ή άλλα αντικείμενα προστασίας που αναφορτώνουν οι χρήστες τους. Απαλλάσσονται από την ευθύνη για παράνομη πράξη - σε περίπτωση που δεν έχουν λάβει άδεια - υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ωστόσο, εάν την λάβουν, τότε η άδεια αυτή καλύπτει και τους χρήστες.

Επίσης, οι πάροχοι είναι υποχρεωμένοι πλέον να ενημερώσουν τους χρήστες τους για τις εξαιρέσεις ή περιορισμούς στη βάση των οποίων μπορούν να αναφορτώσουν υλικό που δημιουργούν οι ίδιοι.

Ο ν. 2121/1993 προβλέπει ότι οι χρήστες μπορούν να αναφορτώνουν και να καθιστούν διαθέσιμο περιεχόμενο που δημιουργείται από χρήστες (το λεγόμενο “Users Generated Content”) σε επιγραμμικές υπηρεσίες ανταλλαγής περιεχομένου για: α) παράθεση αποσπασμάτων, κριτική, σχολιασμό και β) χρήση για γελοιογραφία, παρωδία ή μίμηση.

Έχω γράψει ένα θεατρικό έργο και θέλω να το δώσω στον Σύλλογο Γονέων και Κηδεμόνων προκειμένου να ανεβάσει μια παράσταση. Δεν με ενδιαφέρει να έχω κάποιο κέρδος από αυτό αλλά δεν θέλω να δω το έργο μου στο διαδίκτυο. Τι μπορώ να κάνω;

Ως δημιουργός του έργου μπορείτε να επιλέξετε να μεταβιβάσετε τυχόν την εν λόγω εξουσία σας, όπως αυτή απορρέει από το περιουσιακό σας δικαίωμα, στον Σύλλογο ή να επιτρέψετε τη συγκεκριμένη χρήση στη βάση σχετικής έγγραφης άδειας εκμετάλλευσης. Το περιουσιακό δικαίωμα περιλαμβάνει μια σειρά επί μέρους δικαιωμάτων (εξουσιών), όπως για παράδειγμα το δικαίωμα της αναπαραγωγής, της μετάφρασης, της εκμίσθωσης, της εγγραφής και της παρουσίασης στο κοινό (άρθρο 3 ν. 2121/1993). Ο δημιουργός/δικαιούχος του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας επιλέγει πάντοτε ο ίδιος εάν θα μεταβιβάσει το περιουσιακό του δικαίωμα συνολικά ή ορισμένες μόνο εξουσίες του ή ποιες χρήσεις θα επιτραπούν και με ποιους όρους.

Θέλω να χρησιμοποιήσω ένα θεατρικό έργο για να ανεβάσω με τους μαθητές μου μια παράσταση την οποία θα δείξουμε στην πλατφόρμα του σχολείου, διαθέσιμη σε όποιον ενδιαφέρεται να την παρακολουθήσει. Τα 70 χρόνια από τον θάνατο του συγγραφέα του έργου δεν έχουν παρέλθει και το κοινό δεν θα είναι περιορισμένο. Που να απευθυνθώ;

Προκειμένου να ληφθεί η άδεια για τη χρήση του έργου θα πρέπει να απευθυνθούμε είτε στον ίδιο τον δημιουργό (συγγραφέα εν προκειμένω) είτε στους νόμιμους κληρονόμους του, εάν αυτός έχει αποβιώσει. Σε περίπτωση που υπάρχει

δυσκολία στον εντοπισμό του ή/και σε κάθε περίπτωση προς την ταχύτερη διευθέτηση του ζητήματος, μπορούμε να απευθυνθούμε στον οργανισμό συλλογικής διαχείρισης που διαχειρίζεται τα δικαιώματα των σχετικών δικαιούχων.

Οι οργανισμοί συλλογικής διαχείρισης αποτελούν νομικές οντότητες που λειτουργούν με άδεια από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού που σκοπό έχουν την προστασία των δικαιωμάτων ορισμένης κατηγορίας δημιουργών ή δικαιούχων συγγενικών δικαιωμάτων (π.χ. συνθετών, φωτογράφων, ηθοποιών, τραγουδιστών κ.ά.) και διαχειρίζονται για το συλλογικό όφελος το περιουσιακό δικαίωμα συνολικά, παραχωρούν δηλαδή για λογαριασμό τους τις σχετικές άδειες, εισπράττουν υπό αυστηρούς κανόνες τις οριζόμενες αμοιβές και τις διανέμουν, ως οφείλουν, στους δικαιούχους που εκπτοσωπούν.

Τα στοιχεία επικοινωνίας τους είναι συγκεντρωτικά διαθέσιμα στο opi.gr στην κατηγορία ΟΣΔ/ΑΟΔ..

Ποιος πρέπει να μου δώσει άδεια για να ανεβάσω έργα των μαθητών μου στην ιστοσελίδα του σχολείου; Ποιος έχει δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας πάνω στα έργα τους, αφού είναι ανήλικοι;

Δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας σε ένα έργο μπορεί να έχει και ανήλικος. Δεν ενδιαφέρει για την απονομή προστασίας ούτε η ηλικία του δημιουργού ούτε η αισθητική αξία, ο προορισμός του έργου ή ακόμα και ο ανήθικος ή παράνομος χαρακτήρας τους.

Διαφορετικό είναι το ζήτημα ότι ο ανήλικος δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα, δεν μπορεί δηλαδή να συνάψει συμβάσεις εκμετάλλευσης του έργου του. Στην άσκηση αυτή του δικαιώματός του προβαίνει ο γονέας ή ο κηδεμόνας ή ο ασκών τη γονική μέριμνα ή την επιμέλεια αυτού προς το συμφέρον πάντοτε του ανήλικου δημιουργού.

Εάν παρέχεται η συγκατάθεση από το πρόσωπο που ασκεί στην πράξη το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας στο όνομα και λογαριασμό του μαθητή, τότε είναι δυνατή η εν λόγω χρήση.

Εάν γίνεται χρήση και έργων τρίτων προστατευόμενων με δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας (π.χ. ένα τραγούδι ή ένα ποίημα του οποίου η διάρκεια προστασίας δεν έχει λήξει), θα πρέπει να ζητηθεί για αυτόν τον σκοπό και η άδεια των τρίτων αυτών δημιουργών, αφού η ανάρτηση στο διαδίκτυο δεν καλύπτεται από την εξαίρεση.

Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη, πέραν του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας, και το δικαίωμα της προσωπικότητας των μαθητών – συμμετεχόντων στην εκάστοτε δραστηριότητα. Για αυτό, θα πρέπει να ζητηθεί η

έγγραφο άδεια από τους γονείς ή άλλα τυχόν πρόσωπα κατά τα παραπάνω και στο εν λόγω πλαίσιο.

Στο πλαίσιο, των δράσεων και των πρωτοβουλιών που λαμβάνουν χώρα τόσο με τη θέσπιση νομοθετικών κειμένων και συστάσεων, όσο και με άλλα παιδαγωγικής και αποτρεπτικής φύσεως μέτρα, η χώρα μας συμμετέχει ενεργά στην Ευρωπαϊκή πρωτοβουλία 'Agorateka' για την αντιμετώπιση της πειρατείας έναντι της οποίας προωθείται αποτελεσματικά η πρόσβαση σε νόμιμο περιεχόμενο. Η 'Agorateka' είναι μία πανευρωπαϊκή δικτυακή πύλη που δημιούργησε το Γραφείο Διανοητικής Ιδιοκτησίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (EUIPO), και η οποία συγκεντρώνει εθνικές διαδικτυακές πύλες από τα Κράτη - Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο πλαίσιο αυτό, ο ΟΠΙ δημιούργησε και διατηρεί την εθνική πύλη enjoylegal.gr, στην οποία μπορείτε να βρείτε μουσικά έργα, ταινίες/σειρές, εικόνες, βιβλία, videogames, αθλητικά γεγονότα, και να τα δείτε, να τα ακούσετε, να τα διαβάσετε ή ακόμα και να τα 'κατεβάσετε' από νόμιμες πηγές με ασφάλεια και με σεβασμό στα έργα και τις συμβολές των ανθρώπων του πνεύματος.

Σκοπός του 'enjoy legal' είναι να κατευθύνει τους χρήστες που αναζητούν δημιουργικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο προς τους νόμιμους ιστοτόπους ως μία καθόλα εύκολη, φιλική προς αυτούς και απολύτως ισχυρή εναλλακτική πρόταση στις ιστοσελίδες που διαθέτουν παράνομα περιεχόμενο.

enjoylegal

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείς να επισκεφτείς την ιστοσελίδα του ΟΠΙ στο opi.gr.

Επίσης στον ιστότοπο copyrightschool.gr μπορείς να βρεις πληροφορίες για την Πνευματική Ιδιοκτησία για μαθητές, δασκάλους και καθηγητές. Στο copyrightschool.gr υπάρχει διαθέσιμο πλούσιο ενημερωτικό και εκπαιδευτικό υλικό όπως παιχνίδια, βίντεο, οδηγίες, infographics κ.ά.

Τα social media [copyrightschool](http://copyrightschool.gr) είναι:

Facebook: [copyrightschool](https://www.facebook.com/copyrightschool)

Instagram: [copyrightschoolgr](https://www.instagram.com/copyrightschoolgr)

μην ξεχάσεις να
επισκεφθείς και
την ιστοσελίδα μου

 copyrightschool.gr

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ
ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

HELLENIC
COPYRIGHT
ORGANIZATION
MINISTRY OF CULTURE & SPORTS

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

Μετσόβου 5, 106 82 Αθήνα

T: 213 214 7800, protocol@opi.gr

opi.gr

enjoylegal

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ
ΧΡΟΝΟΣΗΜΑΝΣΗ
Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας

